

Landstingsstyrelsen

LANDSTINGSSTYRELSEN

12-08-28 00036

**Motion 2011:28 av Raymond Wigg m.fl. (MP) om
minskad köttkonsumtion – minskad klimatpåverkan**

Föredragande landstingsråd: Gustav Andersson

Ärendebeskrivning

Motionärerna föreslår att landstinget ger större uppmärksamhet för den vegetariska kosten för att minska köttkonsumtionen som i sin tur minskar klimatpåverkan.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Landstingsrådsberedningens motivering

För landstingsstyrelsen är frågan om matens miljö- och klimateffekter angelägna och landstingets insatser har hittills varit framgångsrika. Andelen inslag av ekologiska livsmedel har ökat kraftigt, till 25 procent under förra året. Målet höjs ytterligare i miljöprogrammet Miljöutmaning 2016 till 30 procent till 2016. Samtidigt breddas arbetet genom ett nytt miljömål; att minska klimatpåverkan från mat i landstingets verksamheter. Det handlar bland annat om att servera säsongbaserad mat och minimera matavfallet. En stor satsning på insamling av matavfall i landstingets verksamheter för produktion av biogas kommer ske under nuvarande programperiod.

På landstingets sjukhus pågår idag ett arbete för att minska matens miljöpåverkan och det finns inget behov av att besluta om en särskild köttfri dag. Redan idag är det möjligt att välja vegetarisk kost till alla måltider inom vården. Landstingsstyrelsen anser i grunden att det är den enskilde patienten som själv ska få avgöra huruvida hon eller han ska äta vegetariskt eller inte.

Den måltidsutredning som landstinget nyligen har låtit genomföra förespråkar valfrihet för sjukhusen att själva välja mathanteringssystem för tillagning av patientmaten, vilket ger möjlighet för sjukhusen att utveckla sitt kostarbete utöver landstingets uppsatta mål, exempelvis när det gäller andelen ekologiska livsmedel, att planera måltider efter livsmedlens klimatpåverkan, eller att ställa krav på närodlade och säsonganpassade livsmedel.

Måltiden ska vara en positiv upplevelse. Goda, näringsrika vegetariska alternativ ska vara en självklarhet för alla patienter, varje dag. Fler ska kunna lockas att prova en nyttig, välsmakande köttfri rätt, oavsett veckodag. Måltiderna i vården är emellertid en komplex uppgift. Det handlar ofta om att få människor att över huvud taget vilja äta, när de på grund av sjukdom, mediciner eller den främmande sjukhusmiljön kan ha nedsatt smaksinne och aptit. Att inskränka patientens möjlighet att få välja riskerar att göra detta arbete svårare.

Måltidsutredningen visar på vikten av att alla patienter får möjligheter att själva påverka vilken mat de vill äta samt att maten är anpassad utifrån deras individuella önskemål och behov. Att införa en generell köttfri dag riskerar att försämra förutsättningarna för att tillgodose vissa patienters önskemål och näringsbehov i samband med maten. Det finns lämpligare tillfällen att informera medborgare om livsmedels miljö- och klimatpåverkan än när de befinner sig i en vårdsituation.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 29 mars 2012

Motion 2011:28

Tillväxt- och regionplaneringsutskottets protokollsutdrag den 29 maj 2012

MP-ledamotens reservation i tillväxt- och regionplaneringsutskottet

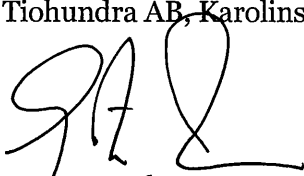
Produktionsutskottets protokollsutdrag den 24 april 2012

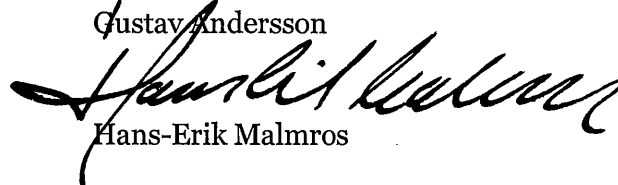
MP-ledamotens reservation i produktionsutskottet

Miljö- och skärgårdsberedningen har behandlat ärendet den 18 april 2012

Yttranden från Södertälje Sjukhus AB, Tiohundra AB, Karolinska Universitetssjukhuset och Södersjukhuset AB

Torbjörn Rosdahl

Gustav Andersson

Hans-Erik Malmros

Landstingsstyrelsens förvaltning
SLL Utveckling & styrning

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2012-03-29

LS 1110-1333

Handläggare:
Lena Halvardson Rensfelt

Ankom Stockholms läns landsting 2012 -04- 04 Dnr. LS 1110-1333

Rotel VII

Landstingsstyrelsens
Produktionsutskott
Tillväxt- och regionplanerings-
utskott
Miljö- och skärgårdsberedningen

Motion 2011:28 från Raymond Wigg (MP) om minskad köttkonsumtion – minskad klimatpåverkan

Ärendebeskrivning

Raymond Wigg (MP) har lämnat en motion om minskad köttkonsumtion och minskad klimatpåverkan.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 29 mars 2012
Motion 2011:28
Miljö- och skärgårdsberedningens behandling av ärendet den 18 april 2012

Förslag till beslut

Produktionsutskottet och Tillväxt- och regionplaneringsutskottet föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

Miljöpartiet de gröna har lämnat en motion om minskad köttkonsumtion och minskad klimatpåverkan. Ärendet har varit ute på remiss. I remissvaren framkommer att mycket arbete inom detta område redan sker i

verksamheterna. I miljöutmaning 2016 finns specifika mål angående ökning av ekologiska livsmedel och livsmedel med låg klimatpåverkan.

Bakgrund

Miljöpartiet de gröna har lämnat en motion om minskad köttkonsumtion och minskad klimatpåverkan. I motionen finns bland annat förslag på att införa en köttfri dag i landstingets verksamheter, informera om hälsorisker med en ökad konsumtion av rött kött och öka andelen ekologisk mat. Motionen har varit ute på remiss till landstingets vårdverksamheter.

Överväganden

I verksamheternas remissvar framkommer att mycket arbete för att minska matens miljöpåverkan sker redan idag. Verksamheterna är medvetna om kostens klimat- och miljöpåverkan, miljökrav ställs vid upphandling av livsmedel och patientkost och arbete pågår för att öka andelen ekologiska livsmedel. Stora insatser för att minska avfall och att omvandla avfall till biogas sker också. Verksamheterna ser inget behov av att besluta om en särskild köttfri dag. Redan idag är det möjligt att välja vegetarisk kost till alla måltider inom vården. Det finns också många alternativ med t.ex. fisk som proteinkälla. Södersjukhuset planerar dock att införa en klimatvänlig dag i sin personalmatsal. Det kommer då att serveras mat med en extra hög andel ekologiska och säsongsanpassade råvaror. Rött kött kommer också att uteslutas från menyn den dagen.

Den nyligen färdigställda måltidsutredningen förespråkar valfrihet för sjukhusen att själva välja mathanteringssystem för tillagning av patientmaten, vilket medför ännu större möjlighet för sjukhusen att påverka matproduktionen. Detta förbättrar förutsättningarna för sjukhusen att kunna öka andelen ekologiska livsmedel och att planera måltiderna efter livsmedlens klimatpåverkan. Förslaget medför också ökade möjligheter för verksamheterna att ställa krav på närodlade och säsongsanpassade livsmedel.

Den måltidsutredning som landstinget nyligen har låtit genomföra visar på vikten av att alla patienter får möjlighet att själva påverka vilken mat de vill äta samt att maten är anpassad utifrån deras individuella önskemål och behov. Att införa en generell köttfri dag riskerar att försämra förutsättningarna för att tillgodose vissa patienters önskemål och medicinska behov i samband med maten.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser

Miljökonsekvenser av beslutet

I Miljöutmaning 2016 finns två delmål som fokuserar specifikt på livsmedel. Under målområde ett, Klimateffektivt, handlar det om att öka andelen livsmedel med låg klimatpåverkan. Målet är att landstingsfinansierade vårdverksamheter ska minska sin klimatpåverkan från livsmedel med 20 % fram till 2016. För att kunna nå målet behöver verksamheterna bland annat se över sitt matsvinn, förändra menyerna utifrån livsmedelsråvarornas klimatpåverkan och alltid ställa miljökrav på leverantören. Detta kommer med stor sannolikhet att leda till att verksamheterna i Stockholms läns landsting blir ännu mera medvetna om hur man på olika sätt, inte bara genom att ta bort kött, kan minska klimatpåverkan från livsmedel.

Det andra delmålet finns under målområde tre, hälsofrämjande miljöarbete, och handlar om att öka mängden ekologiska livsmedel. Stockholms läns landsting har kommit långt inom detta område och det nya målet är därför högre än det förra. Målet är att år 2016 ska 30 procent av livsmedlen som serveras vara ekologiska. Det är viktigt att komma ihåg att inköp av ekologiska livsmedel inte är ett självklart medel för att minska klimatpåverkan. Ekologiska odlingar ger i sig ofta en mindre klimatpåverkan per ytenhet men de konventionella odlingarna står för större skördar och i slutändan blir därför skillnaderna små när man tittar på klimatpåverkan per kilo produkt. Ekologiska livsmedel har däremot andra miljöfördelar.

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör

Maria Englund
Personaldirektör

Peter Haglund
Tf funktionsdirektör
Tillväxt, miljö och
regionplanering

Rotel VII

**Minskad köttkonsumtion – minskad klimatpåverkan, motion av
Raymond Wigg m.fl, (MP)**

2011:28

En fjärdedel av de patienter som kommer in till våra akutsjukhus i dag är undernärda och den mat som serveras på sjukhusen hjälper ofta inte till att förbättra situationen utan bidrar till fortsatt näringsbrist som leder till både stort personligt lidande och onödigt höga sjukvårdskostnader. Bra mat är oerhört viktigt för att behålla hälsan och ännu viktigare för tillfrisknandet när man är sjuk.

Det finns en tydlig koppling mellan alla led i produktion, distribution, förädling och tillagning av mat samt dess påverkan på både hälsa, miljö och klimat. Dagens storskaliga, konventionella produktion av framförallt animalisk föda slukar allt större resurser och har en i många fall förödande inverkan på både klimatet och stora ekosystem.

Redan nu följer städer, kommuner, landsting och regioner i Sverige och världen över uppmaningen från FN att minska köttkonsumtionen. Helsingfors, Sao Paulo, San Francisco, Kapstaden, Bremen, Gent och Östersund har redan infört en köttfri dag i veckan. Sodexo i USA, som serverar 10 miljoner måltider om dagen, införde i januari 2011 köttfri måndag som en del i företagets hälsofrämjande arbete. 2010 gick den borgerliga alliansen i Örebro tillsammans med Miljöpartiet de gröna till val på att gradvis minska konsumtionen av kött i Örebros skolor.

För drygt ett år sedan införde den belgiska staden Gent *Donderdag Veggiedag* – vegetariska torsdagar. På torsdagarna är vegetarisk mat huvudalternativet i de kommunala verksamheterna. De som önskar, eller har behov av det, får förstås kött, men det vegetariska är huvudalternativet. Som en del av satsningen har staden tryckt upp kartor i massupplagor där vegetariska restauranger är utmärkta, och man utbildar även människor i vegetarisk matlagning samt verkar överlag för en minskad köttkonsumtion. Bakgrunden är att Gents politiska ledning vill vidta alla de åtgärder de kan för att minska kommunens klimatpåverkan. En minskad köttkonsumtion är i sammanhanget en viktig åtgärd. Vi vill att Stockholms läns landsting (SLL) fortsätter att öka andelen ekologisk mat i sina verksamheter och i likhet med det som redan sker i det lokala och regionala arbetet införa en köttfri måndag.

Vi vill helt enkelt att SLL ska ge större uppmärksamhet åt den vegetariska kosten, och på valfri dag (förslagsvis måndagar) lyfta fram goda, näringsriktiga, och lustfyllda vegetariska alternativ på matsedlarna i samtliga verksamheter. Självklart kommer patientsäkerheten först, och den som har behov av eller uttrycker särskilda önskemål om särskild kost ska naturligtvis få sina önskningar uppfyllda, men huvudalternativet på måndagsmenyn ska vara vegetariskt. För hälsan, klimatet och miljön – men också för ekonomin – vore detta en framgång.

Några argument

Hälsa

Enligt Världscancerfonden kan en tredjedel av västvärldens cancerfall förebyggas med en hälsosam livsstil. Världscancerfonden har uppgraderat varningen för rött kött till högsta nivån och avråder helt från alla processade charkvaror, som korv och hamburgare. Deras mål angående rött kött är en snittkonsumtion på 300 gram/vecka, vilket blir 16 kg/år.

Världens tyngsta folkhälsoinstitut, John Hopkins Bloomberg School of Public Health, stödjer kampanjen Meatless Monday med syftet att bekämpa cancer, hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes och fetma.

Kött och hälsa

I november 2007 släppte Världscancerfonden, WCRF, rapporten *Food, nutrition, physical activity, and prevention of cancer*. Under fem år granskade experterna sammanlagt 7 000 forskningsrapporter som sträcker sig tillbaka till 1960-talet. Arbetet följdes noga av Världshälsoorganisationen WHO, Unicef och andra tunga FN-organ. Den största nyheten var att en sammanvägning av 86 stora studier visar att risken för tjock- och ändtarmscancer är 30 procent större för dem som äter mest rött kött, jämfört med dem som äter minst. Lika övertygande är bevisen för riskerna med processade charkvaror, ett problem som lyftes fram 2006 i en studie på Karolinska institutet.

Köttkonsumtionen skenar

Enligt Jordbruksverkets statistik konsumerade svensken år 2010 omkring 60 procent mer kött än 1960. Sedan 1990 har köttkonsumtionen ökat med 40 procent. FN spår att den totala köttkonsumtionen i världen kommer att fördubblas till år 2050, bland annat på grund av ökad köttkonsumtion i Kina och Indien, samt befolkningsökningen i världen. Svenskens årliga köttkonsumtion uppgår i dag till 85 kg och det är tyvärr en siffra som inte avviker särskilt mycket från snittet i Europa som är 89 kg.

Konsekvenser av den ökande köttkonsumtionen

I juni 2010 släppte FN:s miljöprogram, UNEP, en rapport i vilken man konstaterade att världens höga konsumtion av kött- och mejeriprodukter är ohållbar. Samtidigt visar beräkningar från FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO att hungern i världen är värre än någonsin och att 1 miljard människor är kroniskt undernärda, med andra ord svälter. Ökad köttkonsumtion skapar en ökad efterfrågan på foder och därmed på jordbruksmark. Djurhållning upptar redan i dag 70 procent av världens jordbruksmark och 1/3 av jordens isfria jordyta, enligt FN. Den ökade efterfrågan på kraftfoder leder till högre matpriser, vilket ökar svälten. Höjda matpriser är ett stort hot mot människors hälsa och möjlighet att lägga resurser på att investera i exempelvis utbildning. Det skapar också stora sociala spänningar i områden där marginalerna redan är knappa.

Klimat

Enligt FN har storskalig djurhållning en större påverkan på klimatet än transporter. Deras uppskattning är att djurhållningen står för 18 procent av växthusgaserna. Enligt World Watch Institute står djurhållningen för hälften av världens växthusgaser eftersom man även räknar in följd effekter av djurhållningen på klimatet. När man ser till energiåtgång kräver framställningen av ett kilo animaliskt protein 10 till 20 gånger mer energi än framställningen av ett kilo vegetabiliskt protein med fullgott proteininnehåll. Enligt SIK, Institutet för livsmedel och bioteknik, har ekologiskt jordbruk och animalieproduktion mindre klimatpåverkan än konventionellt jordbruk, främst eftersom man använder grovfoder (hö) i högre utsträckning och att vallarna har lägre utsläpp av växthusgaser (SIK-rapport Nr 830 2011 – *Klimatavtryck av ekologiska jordbruksprodukter*).

Djurhållning och miljö

I november 2006 släppte FN:s organ för mat och jordbruk, FAO, en rapport med mycket hög vetenskaplig status med titeln *Livestock's Long Shadow*. Rapporten är en grundlig genomgång av den globala storskaliga djurhållningen och landar i slutsatsen att:

”The livestock sector emerges as one of the top two or three most significant contributors of the most serious environmental problems, at every scale from local to global. The findings of this report suggest that it should be a major policy focus when dealing with problems of land degradation, climate change and air pollution, water shortage and water pollution and loss of biodiversity.”

Enligt rapporten är de miljöproblem som följer i spåren på vår moderna produktion och överkonsumtion av kött många och svåra. Boskapssektorn framträder som en av de två eller tre sektorer som bidrar till de allvarligaste miljöproblemen från lokal till global nivå.

Ett tillkommande miljöproblem som är lite extra intressant ur svenskt vidkommande är näringsläckaget från jordbruket. Eftersom 80 procent av Sveriges jordbruk används för foderproduktion till boskap är köttindustrin även en av de främsta orsakerna till övergödningen av Östersjön. I dag motsvarar de syrefria bottarna två Danmark, en yta som växer. Enligt en rapport från BERAS (Baltic Ecological Recycling Agriculture and Society), *Ekologiskt kretslopps jordbruk och samhällsutveckling i Östersjöregionen*, bidrar ett ekologiskt lantbruk till att minimera dessa utsläpp.

Djurhållning och markanvändning

Det gamla bondesamhället var oerhört resurseffektivt där en ko som åt hö omvandlade 2 energienheter biomassa till 1 energienhet mjölk. Sverige använder i dag omkring 80 procent av jordbrukslandskapet till foderproduktion. Detta räcker för att tillfredställa lite drygt 50 procent av Sveriges köttkonsumtion, resten importerar vi. Dessutom importerar vi 385 000 ton sojabönor från Amazonas som djurfoder, vilket väcker frågan hur ”svenskt” svenskt kött i själva verket är. Utöver detta importerar vi överskott av biomassa från oljepalmsplantager vilket används som

djurfoder. Det finns med andra ord en koppling mellan den ökade köttkonsumtionen i Sverige och skogsskövlingen på Borneo och i Amazonas.

Ekonomi

En minskad påfrestning på miljö och klimat leder självklart till långsiktigt hållbara ekosystem och en bättre världsekonomi. Det finns också ett närmare ekonomiskt perspektiv för att i högre grad äta vegetariskt. Energiåtgången för att framställa ett kilo nötkött är 12,8 kWh – att jämföras med framställningen av ett kilo baljväxter som endast förbrukar 0,86 kWh. Det är alltså 15 gånger dyrare att framställa animaliskt protein jämfört med vegetabiliskt.

Landstingets miljöprogram

I landstingets miljöprogram står det tydligt att uppdraget ska utföras på ett sätt som är klimateffektivt, resurseffektivt och med ett hälsofrämjande miljöarbete i fokus. En minskad konsumtion av kött borde därför vara en fråga där det råder en bred enighet över partigränserna. Vi förtroendevalda i kommuner, landsting och regioner har ett ansvar för att ändra den misshushållning som dagens överkonsumtion av köttprodukter innebär.

Miljöpartiet de gröna föreslår därför landstingsfullmäktige besluta

- att upplysa om hälsoriskerna som är förknippade med den kraftigt ökande konsumtionen av rött kött
- att arbeta för att minska SLL:s klimatpåverkan genom att införa köttfria dagar, exempelvis måndagar, i våra verksamheter
- att minska SLL:s miljö- och klimatpåverkan genom att öka andelen ekologisk mat

Datum 2011-10-11

Namn

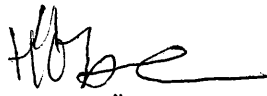

Yvonne Blombäck

Vivianne Gunnarsson

Jakob Dencker

~~Michel Silvestri~~

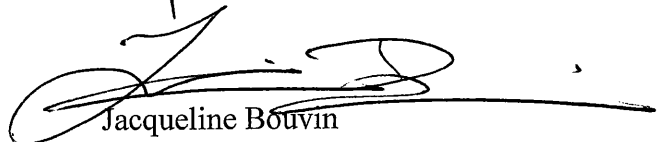

Tomas Eriksson

Helene Öberg

~~Thomas Bengtsson~~

Cecilia Obermüller

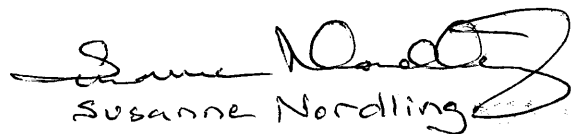

Raymond Wigg

Jacqueline Bouvin

Marie Åkesdotter

Marie-Helena Dahlberg

Ann-Sofi Mathiessen

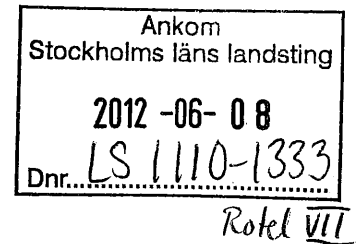

Susanne Nordling

Landstingsstyrelsen
Tillväxt- och regionplaneringsutskottet

UTDRAG
PROTOKOLL
2012-05-29

Nr 4/2012

Justerat: 2012-06-04
Justeringen anslogs: 2012-06-05

Charlotte Broberg

Nanna Wikholm

§ 25

3

**Motion 2011:28 från Raymond Wigg (MP) om minskad köttkonsumtion – minskad klimatpåverkan
LS 1110-1333**

Tjänsteutlåtande 2012-03-29.

Ärendet har beretts i Miljö- och skärgårdsberedningen 2012-04-18, och i Produktionsutskottet 2012-04-24.

Följande yrkanden framställdes

dels av ordföranden m fl att Tillväxt- och regionplaneringsutskottet beslutar att föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta att anse motionen besvarad,

dels av MP-ledamoten att Tillväxt- och regionplaneringsutskottet beslutar att föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta att bifalla motionen, *bilaga 1*.

Propositioner om bifall till yrkandena ställdes.

Ordföranden fann propositionen om bifall till sitt m fls yrkande med övervägande ja besvarad.

Tillväxt- och regionplaneringsutskottet beslutade sålunda i enlighet med förvaltningens förslag

att föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta att anse motionen besvarad.

MP-ledamoten anmälde *reservation* till förmån för sitt yrkande.

V-ersättaren anmälde att han om han hade tjänstgjort hade tillstyrkt MP-ledamotens yrkande.

Vid protokollet

Börje Wredén

Exp till: Landstingsstyrelsen

Utdragsbestyrkande:

Motion 2011:28 från Raymond Wigg (MP) om minskad köttkonsumtion minskad klimatpåverkan

Tillväxt- och regionplaneringsutskottet föreslår Landstingsstyrelsen föreslå Landstingsfullmäktige besluta:

att bifalla motionen enligt nedanstående motiveringarna från MSB och PU.

Miljö- och skärgårdsberedningen

FÖRSLAG TILL BESLUT

Att Miljö- och skärgårdsberedningen bifaller motionen och som svar även anför följande:

Förvaltningen har delvis missförstått innehållet i motionen – det står ingentans att valfriheten för patienterna skulle minska – det handlar inte om att förbjuda kött någon särskild dag. Motionen säger att en valfri dag ska goda, näringsriktiga och lustfyllda alternativ lyftas fram. Huvudalternativet är då vegetariskt, men det finns inget tvång att välja detta.

Produktionsutskottet

FÖRSLAG TILL BESLUT

att bifalla motionen.

Landstinget skall erbjuda god, näringsriktig mat för att förbättra sina patienters hälsa. Landstinget skall samtidigt arbeta för att minska sin miljöpåverkan. Landstingets nyligen antagna miljöprogram, Miljöutmaning 2016, tar mycket förtjänstfullt upp frågan om att minska matens klimatpåverkan, bland annat genom att öka andelen ekologiskt producerad mat. Förutom att ekologisk mat minskar klimatpåverkan, minskar det risken för exponeringen av miljögifter för den som äter maten. Denna hälsoaspekt är viktig inom vården.

Det snabbaste och enklaste sättet att uppnå minskad klimatpåverkan är att minska andelen köttprodukter. Det finns både kunskap och vilja inom landstinget att genomföra detta, vilket också visas av den "klimatvänliga dagen" som Södersjukhuset planerar att genomföra, då man utesluter rött kött från matsedeln. För att verkligen kunna uppnå resultat, måste dock genomförandet i personalmatsalen på ett av sjukhusen vara ett första steg på vägen till ett bredare genomförande som även når patienterna.

Konceptet "köttfri måndag" är inte ett enhetligt koncept utan inbegriper exempelvis att ha ett antal vegetariska alternativ eller fisk på menyn, till att minska på andelen kött, framförallt rött sådant. Framförallt så handlar det om att upplysa och informera om klimat- och hälsoriskerna med den kraftigt ökade köttkonsumtionen.

Motionens koncept av "köttfria måndagar" är att "SLL ska ge större uppmärksamhet åt den vegetariska kosten, och på valfri dag (förslagsvis måndagar) lyfta fram goda, näringsriktiga och lustfyllda vegetariska alternativ på matsedlarna i samtliga verksamheter".

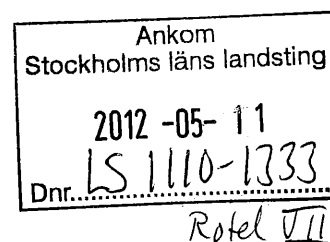
Hur detta skulle inskränka på vare sig sjukhusens eller patienternas valfrihet är svårt att se. Snarare skulle valfriheten öka, då de vegetariska alternativen idag behöver utvecklas.

Landstingsstyrelsen
Produktionsutskottet

PROTOKOLLSUTDRAG
Sammanträdesdatum
2012-04-24

Protokollsutdrag landstingsstyrelsens produktionsutskott
Den 24 april 2012

Datum för justering: 2012-05-04

Anna Starbrink
ordförande

Lars Dahlberg
2:e vice ordförande

§ 26

Motion 2011:28 av Raymond Wigg m fl. (MP) om minskad köttkonsumtion – minskad klimatpåverkan

LS 1110-1333

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 29 mars 2012
Protokoll Miljö- och skärgårdsberedningen 18 april 2012

MP-ledamotens skrivelse den 24 april 2012 med förslag att utskottet beslutar *att* bifalla motionen, *att* arbeta för att minska SLL:s klimatpåverkan genom att införa ”köttfria dagar” i våra verksamheter, *att* arbeta för att minska SLL:s klimatpåverkan genom ökad informationsspridning om de miljö- och hälsorisker som hög köttkonsumtion innebär, *att* arbeta för ökad valfrihet i kosten genom tillgång till god vällagad vegetarisk kost varje dag i SLL´s verksamhet (bilaga).

Följande yrkanden framfördes

dels bifall till landstingsdirektörens förslag
dels bifall till MP-ledamöternas förslag.

Ordföranden ställde propositioner om bifall till dessa yrkanden och fann att utskottet antagit landstingsdirektörens förslag.

Beslut

Landstingsstyrelsens produktionsutskott beslutade föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad enligt landstingsdirektörens tjänsteutlåtande 29 mars 2012 förslag.

MP-ledamoten *reserverade sig* till förmån för sitt förslag. mot produktionsutskottets beslut

Vid protokollet
Hanna Fellenius

Motion 2011:28 av Raymond Wigg m fl (MP) om minskad köttkonsumtion – minskad klimatpåverkan**Produktionsutskottet föreslår Landstingsstyrelsen föreslå Landstingsfullmäktige besluta**

att bifalla motionen

att arbeta för att minska SLL:s klimatpåverkan genom att införa ”köttfria dagar” i våra verksamheter

att arbeta för att minska SLL:s klimatpåverkan genom ökad informationsspridning om de miljö och hälsorisker som hög köttkonsumtion innebär

att arbeta för ökad valfrihet i kosten genom tillgång till god vällagad vegetarisk kost varje dag i SLL's verksamhet

Landstinget skall erbjuda god, näringsriktig mat för att förbättra sina patienters hälsa. Lanstinget skall samtidigt arbeta för att minska sin miljöpåverkan. Landstingets nyligen antagna miljöprogram, miljöutmaning 2016, tar mycket förtjänstfullt upp frågan om att minska matens klimatpåverkan, bland annat genom att öka andelen ekologiskt producerad mat. Förutom ekologisk mat minskar klimatpåverkan, minskar det risken för exponeringen av miljögifter för den som äter maten. Denna hälsoaspekt är viktig inom vården.

Det snabbaste och enklaste sättet att uppnå minskad klimatpåverkan är att minska andelen köttprodukter. Det finns både kunskap och vilja inom landstinget att genomföra detta, vilket också visas av den ”klimatvänliga dagen” som Södersjukhuset planerar att genomföra, då man utesluter rött kött från matsedeln. För att verkligen kunna uppnå resultat, måste dock genomförandet i personalmatsalen på ett av sjukhusen vara ett första steg på vägen till ett bredare genomförande som även når patienterna.

Konceptet ”köttfri måndag” är inte ett enhetligt koncept utan inbegriper exempelvis att ha ett antal vegetariska alternativ eller fisk på menyn, till

att minska på andelen kött, framför allt rött sådant. Framför allt så handlar det om att upplysa och informera om klimat- och hälsoriskerna med den kraftigt ökade köttkonsumtionen.

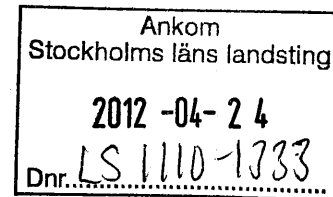
Motionens koncept av ”köttfria måndagar” är att ”SLL ska ge större uppmärksamhet åt den vegetariska kosten, och på valfri dag (förslagsvis måndagar) lyfta fram goda, näringsriktiga, och lustfyllda vegetariska alternativ på matsedlarna i samtliga verksamheter”.

Hur detta skulle inskränka på vare sig sjukhusens eller patienternas valfrihet är svårt att se. Snarare skulle valfriheten öka, då de vegetariska alternativen idag behöver utvecklas.

Landstingsstyrelsen
Miljö- och skärgårdsberedningen

UTDRAG
PROTOKOLL
2012-04-18

Nr 3/2012

Justerat: 2012-04-24

Rokel VII

Gustav Andersson

Cecilia Obermüller

§ 14

4

**Motion 2011:28 från Raymond Wigg (MP) om minskad köttkonsumtion – minskad klimatpåverkan
LS 1110-1333**

Tjänsteutlåtande 2012-03-29.

Följande yrkanden framställdes

dels av ordföranden m fl att beredningen föreslår Tillväxt- och regionplaneringsutskottet och Produktionsutskottet besluta att föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta att anse motionen besvarad,

dels av MP-ledamoten att beredningen föreslår Tillväxt- och regionplaneringsutskottet och Produktionsutskottet besluta att föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta att bifalla motionen, *bilaga 1*.

Propositioner om bifall till yrkandena ställdes.

Ordföranden fann propositionen om bifall till sitt m fls yrkande med övervägande ja besvarad.

Miljö- och skärgårdsberedningen beslutade sålunda i enlighet med förvaltningens förslag

att föreslå Tillväxt- och regionplaneringsutskottet och
Produktionsutskottet föreslå landstingsstyrelsen föreslå
landstingsfullmäktige besluta att anse motionen besvarad.

MP-ledamoten anmälde *reservation* till förmån för sitt yrkande.

Vid protokollet

Börje Wredén

Exp till: Landstingsstyrelsen

Utdragsbestyrkande:

Motion 2011:28 från Raymond Wigg (MP) om minskad köttkonsumtion – minskad klimatpåverkan

FÖRSLAG TILL BESLUT

Att Miljö- och skärgårdsberedningen bifaller motionen och som svar även anför följande:

Förvaltningen har delvis missförstått innehållet i motionen – det står ingenstans att valfriheten för patienterna skulle minska – det handlar inte om att förbjuda kött någon särskild dag. Motionen säger att en valfri dag ska goda, näringsriktiga och lustfyllda alternativ lyftas fram. Huvudalternativet är då vegetariskt, men det finns inget tvång att välja detta.

Datum
2011-11-14Diariernr
STS 2011-160Extern beteckning
LS 1110-1333

Ankom Stockholms läns landsting
2011-11-17
Dnr. LS 1110-1333

Rohel VII

Mottagare

Landstingsstyrelsens förvaltning

Registraturen

Bob 22550

104 22 Stockholm

Yttrande avseende motion 2011:28 Raymond Wigg m.fl (MP) om minskad köttkonsumtion – minskad klimatpåverkan

Vi har tagit del av motionen ovan och bedömer initiativet som mycket gott och inspirerande. STS AB har behandlat ärendet internt och tagit del av information och synpunkter.

STS AB är medvetna om kostens klimat- och miljöpåverkan och har därför inkluderat miljökrav vid upphandling av livsmedel och patientkost. Medarbetare informeras om matens klimat- och miljöpåverkan genom grundläggande miljöutbildning och genom löpande interna miljönyheter. Interna mål gällande kost har även fastställts av högsta ledningen, i syfte att minska kostens negativa miljöpåverkan.

Vegetarisk kost och vegankost

Södertälje Sjukhus AB har en gemensam upphandling av patientkost tillsammans med Karolinska Universitetssjukhuset Solna och Huddinge samt Danderyds Sjukhus AB. Målet i upphandlingen har bland annat varit att lyfta fram valfriheten både när det gäller val av maträtter men även gällande val av tidpunkt för måltiden.

Det finns en separat vegetarisk matsedel där det finns 2 rätter att välja mellan varje dag. Utöver dessa rätter finns även alltid en vegetarisk rätt dagligen i allmänkostmatsedeln. Likaså finns även en separat matsedel för vegankost och även denna matsedel innehåller 2 rätter dagligen. Samtidigt bedömer vi att det finns en tydlig koppling mellan erbjuden patientkost, kostens innehåll och den patientupplevda kvalitén.

Ekologiskt och mat efter säsong

En viktig miljöaspekt i upphandlingen av kost har varit att öka andelen ekologiska livsmedel, och kravet 2011 har varit att minst 25 % av de upphandlade varorna ska vara ekologiska samt att STS AB ska erhålla redovisning gällande detta på månadsbasis. Därutöver har kravet varit att kosten ska vara säsonganpassad, då säsonganpassad kost kan bedömas som mer miljövänlig.

I syfte att även nyttja restprodukter och verksamhetsgenererat avfall sorteras idag matavfallet vid STS AB ut från övrigt patientgenererat avfall och transporteras till extern aktör för produktion av biogas. Engångsförpackad mat har även visat sig minska mängden matavfall.

Framtida åtgärder för minskad miljö- och klimatpåverkan

STS AB har beslutat att även fortsättningsvis informera medarbetarna om matens miljö-, klimat- och hälsoeffekter i samband med miljöutbildningar och interna informationskampanjer. Likaså kommer verksamheten att fortsätta sträva mot en ökande andel ekologiska livsmedel samt en ökad andel livsmedel med miljö- och rättvisemärkning.

Gällande möjligheten att införa köttfri måndag måste detta vidare utredas, då näringsriktig kost är en förutsättning för att patienter med olika sjukdomstillstånd skall återhämta sig som önskat. Södertälje Sjukhus AB bedömer att patientens välbefinnande likaså måste väga mot måltidens relativa miljö- och klimatpåverkan.

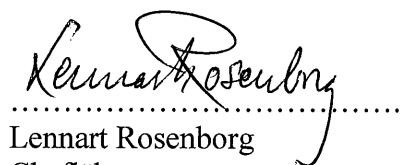
I tjänsten

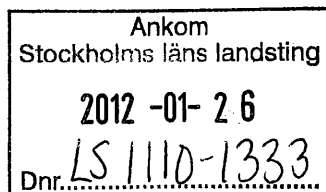
Nicole Herbertsson
Vik. miljösamordnare

Mari Egerton
Kostcontroller

Lennart Rosenborg
Chefläkare

Rofel VII

Norrtälje 2012-01-02

Petri Salonen
Landstingstyrelsens förvaltning
Registraturen
Box 22550
104 22 Stockholm

Svar på ärende: LS 1110-1333, Dnr XCA1110-0581

Motion 2011:28 av Raymond Wigg m.fl. (MP) om minskad köttkonsumtion – minskad klimatpåverkan

Tiohundra AB är ett vårdbolag som ägs av Norrtälje kommun och Stockholms läns landsting. Vi har tre tillagningskök och producerar mat för äldreboenden i kommunen, ca 180 frukost, 500 lunch och 400 middag. Dessutom ca 100 lunch och 100 middag till Norrtälje sjukhus.

Vi har fem veckors matsedel och det är alltid två rätter att välja på både till lunch och till middag. Sedan hösten 2011 serverar vi inte helt kött av nöt, endast i form av färs. Det innebär att 23 gånger av 140, d.v.s. 16 % av erbjudna maträtter består av köttfärs av nöt.

Vår meny tillåter att den enskilde kan välja kött fri kost samtliga måltider.

Vi har ett miljömål att öka ekologiska råvaran i matproduktionen till 25 %. Hittills har vi inte lyckas att nå målet (9,2 % 2011) främst på grund av tillgång och pris i livsmedelsupphandlingen. Vår inriktning är att öka andelen av ekologiska råvaror i vår matproduktion.

Arbete inför nästa livsmedelsupphandling är påbörjad där vi tittar särskilt på det.

Med vänlig hälsning

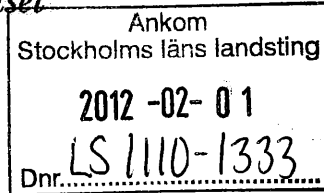

Johanna Luoto-Sundström
Utvecklingsstrateg/Miljöchef
TioHundra AB

Yttrande
2012-01-31

Dnr K1795-2011

Gustav Eriksson
Miljöchef
Telefon: 08-585 880 23
e-post: gustav.eriksson@karolinska.se

Landstingsstyrelsens förvaltning
Registraturen
Box 22550
104 22 Stockholm

Yttrande avseende motion 2011:28 om minskad köttkonsumtion – minskad klimatpåverkan

Allmänt

Vi har tagit del av motionen ovan och Karolinska Universitetssjukhuset (Karolinska) har behandlat ärendet internt och tagit del av information och synpunkter.

Karolinska är medvetna om kostens klimat- och miljöpåverkan och har därför inkluderat miljökrav vid upphandling av livsmedel och patientkost. Medarbetare informeras om matens klimat- och miljöpåverkan genom grundläggande miljöutbildning och genom löpande interna miljönyheter. Interna mål gällande kost har även fastställts av högsta ledningen, i syfte att minska kostens negativa miljöpåverkan.

Vegetarisk kost och vegankost

Karolinska har en gemensam upphandling av patientkost tillsammans med Södertälje sjukhus AB och Danderyds Sjukhus AB. Målet i upphandlingen har bland annat varit att lyfta fram valfriheten både när det gäller val av maträtter men även gällande val av tidpunkt för måltiden.

Det finns en separat vegetarisk matsedel där det finns 2 rätter att välja mellan varje dag dessutom finns möjlighet att beställa dagens sallad. Utöver dessa rätter finns även alltid en vegetarisk rätt dagligen i allmätkostmatsedeln. Likaså finns även en separat matsedel för vegankost och även denna matsedel innehåller 2 rätter dagligen. Samtidigt bedömer vi att det finns en tydlig koppling mellan erbjuden patientkost, kostens innehåll och den patientupplevda kvalitén.

Ekologiskt och mat efter säsong

En viktig miljöaspekt i upphandlingen av kost har varit att öka andelen ekologiska livsmedel, och kravet 2011 har varit att minst 25 % av de upphandlade varorna ska vara ekologiska. Därutöver finns krav på att kosten ska vara säsonganpassad, då säsonganpassad kost kan bedömas som mer miljövänlig.

Karolinska påbörjar utsortering av rester från patientmaten i januari 2012 i samarbete med Sodexo. Matavfallet kommer att rötas för produktion av biogas. Nämnas kan också att engångsförpackad mat har visat sig minska mängden matavfall.

Framtida åtgärder för minskad miljö- och klimatpåverkan

Karolinska kommer även fortsättningsvis informera medarbetarna om matens miljö-, klimat- och hälsoeffekter i enlighet med Karolinskas Miljö- och Hållbarhetsprogram 2012-2016. Likaså kommer verksamheten att fortsätta sträva mot en ökande andel ekologiska livsmedel samt en ökad andel livsmedel med miljö- och rättvisemärkning.

Yttrande över Miljöpartiets förslag

Upplysning om hälsoriskerna som är förknippade med den kraftigt ökande konsumtionen av kött

Karolinskas uppfattning är att det kan betraktas som oproblematiskt att upplysa om miljöriskerna med en kraftigt ökande köttkonsumtion, men att upplysningar om eventuella hälsorisker nog måste övervägas då det finns svårigheter att generalisera risker för enskilda patienter.

Arbeta för att minska SLL:s klimatpåverkan genom att införa en köttfri dag per vecka, exempelvis måndagar, i våra verksamheter

Många av de patienter som vistas på sjukhus har ofta nedsatt aptit i kombination med ett förhöjt energi- och näringsbehov. Minst en tredjedel av alla patienter har dessutom risk för eller är undernärda. Av denna anledning behöver dessa patienter mat med högt energi- och proteininnehåll. Kött är ett av de livsmedel som tillför biologiskt högvärdigt protein varför det inte är lämpligt att ta bort kött ur sjukhuskost generellt. De patienter som önskar kan själva välja vegetarisk kost eller välja mat med andra proteinkällor.

Det finns inga starka skäl att invända mot förslaget att införa en köttfri dag för matproduktion som inte är patientrelaterad, men det bör övervägas att istället rekommendera restaurangens besökare och landstingsanställda att välja ett köttfritt alternativ en dag i veckan, ospecificerat vilken.

Minska SLL:s miljö och klimatpåverkan genom att öka andelen ekologisk mat

Det finns ingen anledning att kommentera förslaget utöver vad som tidigare sagts

Internt samråd

Ann-Britt Bolin Wiechel, Chefläkare

Ann Ödlund Olin, Vårdutvecklingsledare

Irene Armyr, Kostkontroller

Lotta Klinge Härberg, Verksamhetschef dietistkliniken

Gunnar Gustafsson Wiss, Administrativ direktör

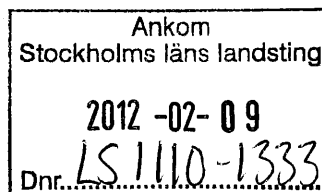
I tjänsten

Gustav Eriksson

Miljöchef, Karolinska Universitetssjukhuset

Landstingsstyrelsens förvaltning
Registraturen
Box 22550
104 22 STOCKHOLM

Samt via e-post till: registrator.lsf@sll.se

Motion 2011:28 av Raymond Wigg m fl (MP) om minskad köttkonsumtion – minskad klimatpåverkan – LS 1110-1333

Patientmåltider

Valfrihet, tillgänglighet, miljöansvar och kvalitet har varit ledord i utredningen för Södersjukhusets framtida måltidsinriktning, där ett eget kök visade sig vara det bästa alternativet. I december 2011 beslutade Södersjukhusets styrelse att sjukhuset kommer att bygga och driva ett eget tillagningskök. Driftstart är planerad hösten 2013.

En annan fördel med eget kök är att Södersjukhuset kan påverka matproduktionen och ställa högre krav på att råvarorna är klimatsmarta och ekologiska. En förhoppning är också att matsvinnet kommer att minska eftersom sjukhuset lättare kan påverka beställningarna. De matrester som trots det uppstår kommer att gå till biogasproduktion. Idag levererar Rosenlunds kostenhet lunch och middag till patienterna. Rosenlund är en miljöcertifierad enhet och arbetar aktivt med att öka andelen ekologiskt och minska matsvinnet. År 2011 nådde Rosenlund 19 procent på andelen ekologisk mat.

Under hösten har sjukhusets kostspecialist hållit i ett projekt med att samla in patienternas matrester från sex avdelningar. På Kostenheten Rosenlund vägs matresterna och transporteras sedan till en anläggning i Uppsala för omvandling till biogas genom rötning. Målet är att minska matsvinnet på avdelningarna och att det som ändå blir matrester ska omvandlas till biogas. Förhoppningen är att projektet permanentas och på sikt omfattar hela sjukhuset. Målet är att i framtiden ska allt matavfall från sjukhuset återvinnas till biogas.

Personalmåltider

Personalmatsalen kommer fr.o.m. den 3 april att ha en klimativänlig dag i veckan, vilket innebär ökad andel ekologiskt, säsongsanpassade råvaror och inget rött kött. Inför den första klimativänliga dagen kommer information att spridas till personal via interna kommunikationskanaler. Under 2012 kommer det arbetas med att öka andelen ekologiska livsmedel i personalmatsalen.

Södersjukhuset AB

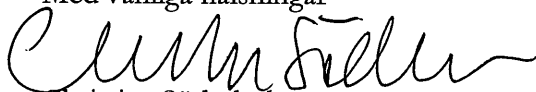
Besöksadress Sjukhusbacken 10 Postadress 118 83 Stockholm Telefon 08-616 10 00

Styrelsens säte Stockholm Organisationsnummer 55 65 95-7403

SL-Buss 3, 4, 164 Pendeltåg Stockholms Södra

I september 2011 började en insamling av matavfallet från gästerna i personalmatsalen Rackarbacken. Rackarbackens sorteringsstationer har anpassats och det informerades om förändringen på plats. Ett naturligt steg eftersom vi redan idag tar hand om matresterna från kökets produktion.

Med vänliga hälsningar

Christina Söderholm

Vd